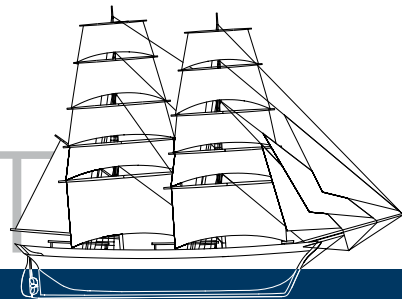


BRIGGEN TRE KRONOR BLADET

NUMMER 3 • HÖSTEN 2011



Hållbara Hav 2011

Frostseglingar

Scarlet Sails

Sommar-Sverige-turnén

Nya framgångar...

Briggar i världen

Briggnostalgi

Sommarnatt i finska skärgården

*Tre Kronor af Stockholm, 02:36 den elfte juni.
Fyra-fem knop, knappt någon vind vid vattenytan.*

FOTO: ANTON STENROOS



FOTO: ANTON STENROOS



Vita nätter och hållbara hav

Det har varit en bra sommar – med fint segelväder och god efterfrågan på briggens seglingar. Fartyget var så gott som fullbokat i Visby/Almedalen och lyckades med ännu en fullträff i S:t Petersburg i det gigantiska jippet Scarlet Sails/Vita nätter.

Briggen har även gjort en Sverige-resa, runt landets kust, upp till Bovallsstrand i Bohuslän och hem igen. Vart än vår vackra brigg lade till väckte hon stor uppmärksamhet, och många ville segla med.

Trots alla ansträngningar att få ihop ekonomin för att medverka i Tall Ships' Races räckte pengarna inte till, och vi får skjuta upp vår medverkan i denna fantastiska tävling till år 2013, när "racet" kommer till Östersjön igen. Börja ladda redan nu för att vi ska vara med då!

Det senaste glädjeämnet är det nystartade projektet HÅLLBARA HAV som vi hoppas blir en milstolpe i arbetet för en gemensam hållbar utveckling i Östersjöområdet. Projektet invigdes den 12 september och du kan läsa mer om det på sidorna 4-5.

Nu stundar också en härlig höstsegling med våra volontärgrupper – en helg i november seglar vi ut med rigg-grupp, Öppet skepp, föreningsstyrelse, bladet-redaktion, klubbmästeri och volontärbesättning. Du som inte är aktiv medlem (volontär) har också möjlighet att uppleva höstsegling med *Tre Kronor af Stockholm*. Mer om det kan du läsa här intill.

Snart ska briggen in i docka för diverse underhållsarbete. Passa gärna på att komma ner till Beckholmen 4 - 14 oktober och beundra Tre Kronors fulländade skrov – hon är vacker under vattenytan också. Ta gärna med lite fika, mackor eller lunch. Vill du bara titta på

måste du räkna med att stanna på kajkanten. Ombord och nere i dockan kommer det att vara en intensiv verksamhet. För dig som är sugen på att bli aktiv medlem (ingå i någon av våra volontärgrupper) kan det vara en fin möjlighet att prova på. **Rigg- och underhållsgruppen** kommer som vanligt att göra mycket av grovjobbet nere i dockan och ombord. **Öppet skepp-gruppen** kommer att förse arbetslaget med mat och fika. Hör av dig i god tid till: **Lars Olvang**, e-post: lars.olvang@briggentrekronor.se tel: 070-329 96 71 eller **Gunnar Lund**, e-post: gunnar.lund@briggentrekronor.se tel: 0722-049 338 om du är intresserad. På sidan 18 berättar Korhan Koman om en del av arbetena som ska utföras.

Efter seglingssäsongens slut är det dags att rigga av. Då behövs det också en del frivilliga extrahänder för knöliga lyft av rår, tackel och tåg. Hör av dig till Lars eller Gunnar om du vill vara med och jobba.

Något som var och en kan hjälpa till med är att värva nya medlemmar till föreningen Briggen Tre Kronor. Många har klivit av efter sjösättningen – "Det roliga var att vara med och bygga fartyget", har vi fått höra. Men det behövs en aktiv stödförening även för en seglande Tre Kronor – se bara på våra volontärgrupper som gör ett makalöst bra jobb med visningar, mässor, underhållsarbete och segling.

Framöver ska vi i föreningsstyrelsen jobba hårt på att erbjuda ännu mera "värde" i briggenmedlemskapet, utöver rabatt på seglingar och trivsamma pub-kvällar. Det kan till exempel bli olika rabatter med maritim anknytning och en del andra spännande "morötter". Vänta bara ska ni få se...!

ROLF WIGSTRÖM

Ordförande, Föreningen Briggen Tre Kronor



BRIGGEN TRE KRONOR

CITERA OSS GÄRNA MEN ANGE KÄLLAN! COPYRIGHT RESPEKTIVE SKRIBENTER OCH FOTOGRAFER. TEXT- OCH BILDMATERIAL ÄR TILLHANDAHÅLLNA IDEELLT. REDAKTIONEN FÖRBEHÅLLER SIG RÄTTEN ATT REFUSERA ELLER REDIGERA I TEXTBIDRAG. BRIGGENBLADET PRODUCERAS MED MILJÖVÄNLIGAST TÄNKBARA TEKNIK. TRYCKERIET ÄR SVANENMÄRKT OCH FSC-CERTIFIERAT (FOREST STEWARDSHIP COUNCIL).

BRIGGENBLADET GES UT AV FÖRENINGEN BRIGGEN TRE KRONOR

• ANSVARIG UTGIVARE PER BJÖRKDAHL • E-POST BLADET@BRIGGENTREKRONOR.SE
• WWW.BRIGGENTREKRONOR.SE • TELEFON 08-545 024 10 • FAX 08-545 024 11 • POSTGIRO 87 36 63-9
• ÖRLOGSVÄGEN 11 • KASTELLHOLMEN • 111 49 STOCKHOLM • TRYCK ÅTTA.45 TRYCKERI AB



*Första frosten, kargt, lugnt.
Samtidigt vackert och livsbejakande.
Djuren härskar på kobbar och skär.
Det är då vi seglar ut.*



FOTO: ANTON STENROOS

Örn- och sälsafari 2011

Oktober-november i Stockholms utskärgård, långt efter att fritidsbåtarna har åkt hem och naturen har tagit tillbaka förlorat land. Vi spejar efter havsörn och säl, äter gott och lever i nuet. Till kvällen lägger vi till på Märsgarn. Ombord äter vi sedan en välförtjänt middag tillagad av *Tre Kronor af Stockholms* egen mästerkock. En unik upplevelse. Vill du följa med?

Segling med övernattning!

(För seglingsschema 22/10-6/11 se www.briggentrekronor.se)

Allt detta ingår;

- Buss från Cityterminalen Stockholm (08:00) ner till Årsta Brygga, Haninge, där en passbåt (stridsbåt) tar oss vidare ut till Märsgarn.
- Briggen ligger redo för en heldagssegling med både för- och eftermiddagsfika samt lunch ombord. Vi räknar med att gå ut vid 10-tiden och vara åter vid Märsgarn i skymningen. Guide finns med ombord.
- Inkvartering ombord och på Märsgarn. Bastu finns i huvudbyggnaden.
- Vi äter middag ombord tillagad av Briggens egen kock, och får samtidigt möjlighet att smälta och dela dagens upplevelser.
- Efter frukost dag två blir det hemtransport, åter vid cityterminalen cirka klockan 10:00.

Medlemspris: 1 995 kronor

(Utvalda dagar. Ordinarie pris 2 495 kronor)

Allt ingår utom alkoholhaltiga drycker.
Sådana kan köpas i skeppets bar.
Välkomna ombord!

För bokning och information:

www.briggentrekronor.se
Telefon: 08-586 224 00
e-post: info@briggentrekronor.se
Begränsat antal platser!



FOTO: UCLA/DE WIKIPEDIA



FOTO: ANDERS MANNESTEN



FOTO: PER BJÖRKDAHL

Hållbara Hav 2011 – Östersjön

Toppforskare och näringsliv möttes på Briggen Tre Kronor

Hållbara Hav 2011 är ett projekt initierat av Briggen Tre Kronor, Wärtsilä och Cargotec. Syftet är att genom samarbete mellan näringsliv, forskare och organisationer, gemensamt verka för hållbara lösningar för Östersjön.

Projektet inleddes måndagen den 12 september med ett seminarium i Kolskjulet. Med närvaro av HKH Kronprinsessan Victoria presenterade forskare från Stockholms universitet och specialister från företag och organisationer olika infallsvinklar kring hållbar utveckling för Östersjöns miljö.

Efter seminariet avseglade *Tre Kronor af Stockholm* till Mariehamn där fartyget fanns på plats 15-17 september.

Sedan fortsatte resan till Åbo. Kronprinsessan Victoria och prins Daniel var med ombord när briggen anlände till Åbo hamn

den 19 september. Programmet i Åbo omfattade seminarier och sammankomster.

På kvällen den 19:e september arrangerade Åbo stad en festsupé på Åbo slott. Briggen beräknas lämna Åbo den 23 september för återfärd till Kastellholmen. Ombord på seglingarna mellan mötesplatserna deltar ett tjugotal ungdomar från Marina läroverket i Danderyd, Nacka gymnasium, Mediagymnasiet i Nacka och från organisationen Mentor. ■

TEXT OCH FOTO: PER BJÖRKDAHL



Moderator för seminariet var Håkan Wirtén, General-sekreterare WWF.

Kunskap och kunskapsluckor

*Stockholms Universitet:
Vad vi vet om Östersjön
och vad vi inte vet?*



Christoph Humborg, professor vid Institutionen för tillämpad miljövetenskap: Hur gick det till när Östersjön förvandlades till en "övergödd soppa"?



Vad är botemedlet? Finns det hopp?

Lena Kautsky, professor vid Botaniska institutionen och föreståndare för Stockholms Universitets Marina Forskningscentrum: Att bruka – inte missbruka Östersjöns kustvattenmiljöer – en utmaning! Vilken betydelse har kustnära landskapsvård för havslandskapet i grunda kustvattenområden?



Martin Jakobsson, professor vid Institutionen för geologiska vetenskaper: Hur ser Östersjöns botten ut?

– Östersjön är vår egen "innergård". Trots det vet vi mer om ytan på Mars än Östersjöns botten.



Vad kan vi göra och vad gör vi? Pågående projekt och arbeten



**Linda Kumblad, doktor i marin ekotoxikologi och projektledare BalticSea2020:
För en levande kust .
– Storskaligt restaureringsprojekt i en kustvik i Stockholms skärgård.**



Statssekreterare Åsa-Britt Karlsson, Miljödepartementet beskrev regeringens insatser för att rädda Östersjön.

**Karoliina Loikkanen, Director Environment, Health and Safety Cargotec Oy, Finland:
Sustainable seas – sustainable container flows.**



**Åsa Andersson, programchef Svensk Natur och Östersjön WWF:
Östersjöns miljö – framtida bot och möjligheter.**



**Britt-Mari Kullas Nyman, General Manager Environmental Services, Air & Energy, Wärtsilä Finland:
Technologies towards lower air emissions from ships.
Hur hittar vi lösningar för att minska emissioner av kväveoxider och svaveloxider från fartyg för att minska övergödning och försurning i Östersjön?**



Att Kronprinsessan Victoria både är engagerad och mycket insatt blev tydligt under seminariet. Hon verkade också gilla att lägga loss sista förtöjningstampen då Tre Kronor af Stockholm seglade från kaj.

**Mathias Bergman, ombudsman Baltic Sea Action Group Helsingfors:
– Med samlade krafter för ett rent hav
Information om Baltic Sea Action Summit, S:t Petersburg 2012.**



Oskar ror för Östersjön

Den 6 september startade Oskar Kihlberg från Briggen Tre Kronors kaj på Kastellholmen för att ro över Östersjön till Åbo. Han ror för Östersjön och för att uppmärksamma att Sverige, trots att vi har den längsta kusten mot Östersjön, saknar ett modernt forskningsfartyg. Oskar räknar med att nå fram till Åbo den 19 september samtidigt som Tre Kronor af Stockholm anländer.

Till HållbaraHav 2012 ser vi fram emot att våra politiker beslutar om att bygga det efterlängta forskningsfartyget. ■



FOTO: ANDERS MANNSTEN



Det stora avslutningsfyrverkeriet med *Tre Kronor af Stockholm* som höjdpunkt samlade en miljonpublik utmed S:t Petersburgs kajer. När framträdandet var slut och fartyget seglade tillbaka utmed kajen ställde besättningen upp utesfyer relingen och gjorde vägen åt publiken. Jublet var närmast öronbedövande.

Scarlet Sails – S:t Petersburg 2011

”Best performance ever”

Orden ovan är Sergey Valentinovich Timoshkovs. Dessa fölls när fartyget väl var ankrat och allt var klart för en liten avrundning framåt fyra-tiden på morgonen efter den stora finalen av Scarlet Sails.

Sergey Timoshkov var något rörd och mycket lättad efter den stora anspänningen. Med ett glas champagne i handen sade han: ”This was the best performance and the best crew ever”.

Sergey arbetar som konsult och ansvarig för samtliga maritima verksamheter under ”White Nights” och ”Scarlet Sails”. Det gäller inte enbart *Tre Kronor af Stockholm*s manövrer på floden Neva utan också en mycket omfattande operation med ankring av fyrverkeriprămar och samordning av bogserbåtar, följebåtar, brandbåtar och annat.

Så är också Sergey en person som kan sitt yrke. Efter en hel karriär till sjöss, bland annat som befälhavare på den ryska fullriggade *Mir*, en av världens största segelfartyg.

För den som missade att läsa om Scarlet

Sails för ett år sedan kan vi berätta att det är andra året som Briggen *Tre Kronor* haft uppdraget att ingå i höjdpunkten i S:t Petersburgs stora kulturfestival ”White Nights”. Festivalen som pågår i över en vecka består av mängder av konserter över hela skalan, balett och olika framträdanden. Alltsammans avslutas med en stor ljus- och fyrverkerishow där ett fartyg med röda segel är höjdpunkten. ■

TEXT: PER BJÖRKDAHL

Repetitionerna måste genomföras när broarna över floden Neva öppnas för sjötrafik mellan 01:30 och 04:00. Därför hade briggen en strategisk ankarplats framför Peter Paulfästningen snett emot Vinterpalatset. Flaggan är ryska flottans örlogsgös.

FOTO: PER BJÖRKDAHL

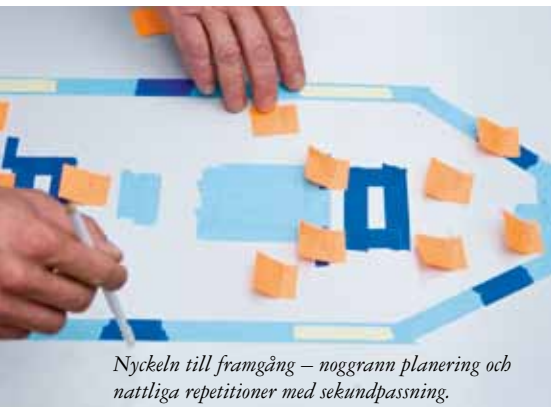


FOTO: PER BJÖRKDAHL

Nyckeln till framgång – noggrann planering och nattliga repetitioner med sekundpassning.



FOTO: PER BJÖRKDAHL

Under inledningsvis bistert väder byttes i stort sett hela segelstället till röda segel. Ett arbete som engagerade samtliga i besättningen. Vissa segel kunde ”hårdbeslås” medan de flesta fick stuvas ner i salongen. På bilden arbetar matros Jens Agger med ett nockbänsel på fockrån. Efter showen var det bara att byta ut rubbet igen...

Sommar-Sverige-turné

Motvind, stiltje, högtrycksveckor, regn, kuling och helt underbara sommardagar. Efter Scarlet Sails, seglingar i och från Finland samt genomförd Almedalsvecka har *Tre Kronor af Stockholm* seglat utmed den svenska kusten ända upp till Bovallstrand i Bohuslän och tillbaka till Stockholm. ■ TEXT: PER BJÖRKDAHL

En av säsongens spektakulära vyer. På väg bem från Finland passeras "Sandhamnshålet" under segel. Sandhamn är ostkust-seglarnas metropol. Liksom på massor av platser utmed Sveriges kust bjuder Tre Kronor af Stockholm på en vacker syn när hon passerar, både för dem som står i land och tittar på och de som passerar i egna båtar. Och inte minst är det en njutning för alla ombord.

Vändning i Bovallstrand

Sommarens seglingar sträckte sig ända upp till Bovallstrand på Västkusten. Det var den minsta hamnen vi besökte men i gengäld den där vi hade mest besökare ombord och bäst beläggning på seglingarna. Vid in-seglingen möttes vi av en mängd småbåtar som eskorterade oss in och kajen var full av folk som tog emot oss. /SH



En syn ostkustborna inte är vana vid.

FOTO: STURE HAGLUND

Badsegling i Lysekil

I Lysekil hade vi en dag med relativt svaga vindar. Som tur var sken solen så både besättning och passagerare fick möjlighet att ta ett dopp direkt från fartyget ute på öppet vatten. Trots att alla segel var satta rörde vi oss knappt märkbart genom vattnet. /SH



FOTO: ULF KARLSSON

FOTO: NORA GIERTZ

Anbolt, Danmark.



FOTO: LARS JOHNSON



FOTO: PER BJÖRKDAHL



FOTO: BEN SCHEURER ©



FOTO: LARS JOHNSON



FOTO: BEN SCHEURER ©



Jazzkväll med Bunta Horns Jazzband i Simrishamn. Bunta var som vi tidigare har berättat en av Briggens initiativtagare. Bunta avled tidigare i år.

Seglande fotograf

Ben Scheurer från Hamburg var en av våra trevliga gäster på långseglingen från Simrishamn till Stockholm. Några veckor efter hemkomsten skickade han flera hundra bilder från resan – helt underbara. De skulle utan vidare räcka till en hel fotobok! Ben som tidigare har seglat med en del olika segelfartyg fick resan i födelsedagspresent av sina föräldrar som själva hade seglat en dagtur med *Tre kronor* i samband med en semester på Gotland. Vielen Dank Ben!

www.benscheurer.com



FOTO: BEN SCHEURER ©





Stavros S Niarchos

– en brigg som låter ungdomar komma ut på äventyr

”Join our Tall Ship *Stavros S Niarchos* for one of the most prestigious youth sailing events in the world. This fantastic experience involves racing a large fleet of sailing ships of various sizes across the North Sea and no previous sailing experience is necessary!”

”Följ med på råseglaren *Stavros S Niarchos* under ett av de mest prestigefyllda seglings-evenemangen i världen, för ungdomar. Den fantastiska upplevelsen består bland annat av att kappsegla över Nordsjön mot en stor flotta med segelfartyg av olika slag. Ingen tidigare seglingserfarenhet är nödvändig! Från den allra första dagen går du över startlinjen, som en del av en kappseglingsbesättning och hjälper till att segla fartyget till dess destination, så fort som möjligt. Vid ankomsten hälsas du av en rad välkomsteremonier och festiviteter, för att välkomna flottan och dela ut priser till vinnarna. Du kommer att få många nya vänner och ha massor av skoj både ombord och i hamn.”

BRIGGAR I VÄRLDEN

HANS GUNNAR ØVERENG

Broschyren ”Tall Ships Adventures, Summer 2011” uttrycker en entusiasm, som kan vara svår att förstå efter att bara ha sett briggen på bild. Briggens estetik (formgiven av Collin Moody) verkar inspirerad av en sydamerikansk kåkstad. Det plottriga intryck som ett sjok av stora däckshus ger, förstärks av att skrovet målats i fyra färger med en rad falska kanonportar, som ytterligare betonar dess klumpighet. För att få en mer positiv bild av fartyget gäller det att lyfta blicken mot riggen. *Stavros S Niarchos* rigg

FOTO: CREATIVE COMMONS/BRUCE DAVIDSON, 27 OCTOBER 2003 OFF THE ISLE OF WIGHT DURING THE 2003 BRIG MATCH RACE.



Att manna rårna var, liksom att skjuta salut, ett sätt att i främmande hamn, visa att fartyget kom med fredliga avsikter. Först sköts salut med alla kanoner och sedan skickades ”the gun crew” – kanonbesättningen till väders för att visa att fartyget inte kunde ladda om.

har ritats av Reginald Michael Willoughby, (författare till "Square Rig Seamanship") och det är många som kan hålla med om att fartyget ser bättre ut när det seglar och skrovet förminskas av vågor och avstånd.

Det blir lättare att tro på *Stavros S Niarchos* marknadsföring när briggen sakta går in mot kajen i Halmstad, en hamn full av förväntan inför det största evenemang som någonsin gått av stapeln i staden. Att ungdomarna ombord är stolta över fartyget och arbetar bra tillsammans märks tydligt när eleverna "trainees" mannar råna och sjunger sånger som "Mighty, mighty Stavros!!", som om de är på väg till en fotbollsmatch.

Emma från Halmstad - yngst ombord

På landgången står sextonåriga **Emma Dyrehag** vakt. Hon är en av de ungdomar från Halmstad som valdes ut till segla den sista etappen av The Tall Ships Races 2011. De som seglade med *Stavros S Niarchos* behövde bara betala 250 kronor för bussresan till fartyget. De 899 pund seglingen kostade, täcktes av det stipendium Emma fick, efter en intervju där hon berättade att hon fungerar bra i grupper, kan ta kommandot och samtidigt, när det behövs, lyda order och hålla sig i bakgrunden. Ännu viktigare



Emmas mormors far från Smögen var redare för *Svanen*.

är säkert att hon alltid är glad, vilket märks tydligt både när hon berättar för mig och när hon talar med sina skeppskamrater.

Att Emma förr eller senare skulle mönstra på ett stort segelfartyg känns självklart, trots att hon tidigare enbart seglat optimistjolle. Hennes mormors far Artur Henry Larsson från Smögen blev 1934 redare för den fyrmastade skonerten *Svanen*, ett fartyg som det fortfarande pratas om i familjen.

Emma hade hoppats att få segla med något av de allra största fartygen, en bark eller fullriggare, men när hon 30/7 stod på kajen i Stavanger och böjde huvudet bakåt och såg upp mot de 45 meter höga masterna på *Stavros S Niarchos* var det nära att hon vände och åkte hem. Snart var hon och de andra sju svenska ungdomarna ombord i full färd med att, på engelska, lära sig allt om fartyget, ha säkerhetsgenomgång och öva riggklättring. Även på frivakterna blev det mycket språkträning då Emma delade hytt med sju engelskor, som alla var med på hennes vakt.

Vem kan segla förutan vind?

Avseglingen från Stavanger bjöd på samma storslagna skådespel som alltid vid Tall



Mer än femtio års åldersskillnad mellan yngst och äldst på *Stavros S Niarchos*.

Foto: HG



Mimi Rääf-Nilsson visar reptrick för Emma Dyrehag.

Ships Race, med en rad stora kända fartyg med alla segel satta, samlade vid startlinjen. Sen hände ingenting – skutorna dejsade och drev sakta på Nordsjön och Skagerack, mer påverkade av strömmar och tidvatten, än av de få vindpustar som kom. *Stavros S Niarchos* lyckades under ett dygn driva i en triangel tillbaka till ursprungspositionen. Efter några dagar började det blåsa och seglen fylldes, men kappseglingen bröts 3/8, då de flesta fartygen fick starta maskin för att hinna till Halmstad i tid.

Ungdomarna på briggen hade fullt upp även i stiltjen. Vakterna tävlade mot varandra genom att bygga båtmodeller, sjunga "sea-shanties" och genom att rusa runt fartyget i en "know-the-ropes-contest" för att visa att de lärt sig namnet på alla rep. Tid fanns också att göra såväl nytta som ofog i bysan. Emma berättar nöjt att hennes "White watch" vann över de blå och röda vakterna.

Trevor från Whitby – äldst ombord

Trevor Paine, 69 år, har tidigare arbetat med ungdomar i över trettio år och är nu aktiv pensionär. Tiden delas mellan en kommitté som hjälper hemlösa, guidning på James Cook-museet i Whitby och segling som "Youth Mentor". Redan 2003 seglade Trevor med en kopia av Cooks bark *Endeavour* och minns fortfarande en nattlig rortörn utanför Madeira, som den seglingsupplevelse som fick honom att fortsätta på sjön. Under de senaste sex åren har han arbetat som volontär både ombord på *Stavros S Niarchos*. Både hans fru och deras son har deltagit i flera seglingar. Nästa år mönstrar han av, men kommer att fortsätta arbeta med Tall Ship Youth Trust Support, som är ett nätverk för de som seglat och som samlar in pengar till verksamheten.

Trevor berättar att organisationen, som då hette Sail Training Association (STA) började med att låna eller hyra fartyg fram till att de fick möjlighet att bygga sina egna. Två 46 meter långa tremastade skonare, ritade av Camper & Nicholson, beställdes. *Sir Winston Churchill* levererades 1966 och *Malcolm Miller* var färdig två år senare. Båda fartygen blev flitiga deltagare i Tall Ships Races, som på den tiden arrangerades av STA tillsammans med ett (ö)känt whiskydestilleri!

Dags att bygga två briggar!

Trettio år senare med aktiv segling året runt var det dags att skaffa nya fartyg. Ett par nästan färdigbyggda, men övergivna, motoryachter hittades på ett varv i Tyskland. Skroven bogserades till ett varv i norra Devon. År 2000 levererades *Stavros S Niarchos* och ett år senare systerfartyget (broderfartyget?) *Prince William* (numera såld till Pakistanska marinen). Att fartygen riggades som briggar var naturligt med ►

Foto: HG

tanke på deras framtida verksamhet som deltagare i Tall Ship Race och skolfartyg i Atlantfart. Fartygen kostade tillsammans 11,5 miljoner pund. *Stavros S Niarchos* finansierades av gissa vem? Och för övrigt kom pengar från andra fonder, företag och enskilda. Som "registered charity" kunde STA, som senare döptes om till Tall Ships Youth Trust, ta emot skattebefriade bidrag. Trevor Paine berättar att en viktig del av verksamheten är just insamling av pengar, som lokalföreningar runt om i Storbritannien får in, genom aktiviteter som loppmarknader, föredrag och lotterier. När fartyget ligger vid kaj kan folk klättra upp i riggen mot betalning, vilket på en dag kan ge tusen pund till briggen. Alla vuxna som seglar med *Stavros S Niarchos* betalar så mycket att det blir ett överskott som förs över till ungdomsverksamheten. Dessa turer äger ofta rum under skolterminerna, på vintern då briggen ofta är i Karibien.

De som seglar som trainees/elever är upp till 16 personer per vakt och får order från en vaktledare och en styrman. Klättring i riggen är inte obligatorisk, men det finns mycket annat arbete, från att brassa och dra i rep till segelsömnad och arbete i byssan. Alla har rortörn, står utkik, är vissel (avlösare), eller mäter vattentemperaturer, som tillsammans med övriga meteorologiska data rapporteras in till brittiska motsvarigheten till SMHI.

Trevor fungerar som mentor och ägnar sig ofta speciellt åt ungdomar med särskilda behov, som bor i problemområden, eller har någon annan form av socialt eller psykiskt handikapp. Han berättar att många utvecklas genom att bli sedda och genom att arbeta med sina rädslor. Många "trainees" rekryteras från institutioner eller föreningar



Efter avslutad segling delas ett loggblad ut, med allas namn, resrut, tokiga repliker och minnesvärda händelser ombord.

för hemlösa eller handikappade. För många innebär en tid ombord på *Stavros S Niarchos* en vändpunkt. De flesta eleverna är brittiska, men det är också vanligt med "trainees" från Canada, Nederländerna och nu även Sverige. En speciell typ av segling som ordnas årligen är "Voyage of Understanding®", där 24 briter och 24 greker deltar vilket brukar leda till en del spännande situationer som avslöjar övriga kulturella skillnader och likheter. Liknande seglingar har gjorts med palestinier/israeler, muslimer från Bali/kristna från UK och grek- och turkcyprioter. "Sail for Heroes®", vänder sig till traumatiserade soldater, som hjälteförklaras i Storbritannien.

Ombord bedrivs också en rad utbildningsprogram. Många brittiska elever deltar i ett program för personlig utveckling, som kallas "The Duke of Edinburghs Award". Både ungdomar och vuxna kan ta olika RYA-certifikat (Royal Yacht Association).

Under den tid vi går runt på fartyget stannar Trevor hela tiden och presenterar mig för elever, volontärer och besättningsmän. Det märks verkligen vilken betydelse han har, när det gäller att skapa gemenskap ombord.

Verksamheten bygger på volontärer

Kaptenen och fem andra är anställda och avlönade. Samtidigt finns alltid tio till tretton volontärer ombord och ännu fler som arbetar ideellt i land, för att ge ungdomar en möjlighet att komma ut på sjön. Sammanlagt är ungefär 2 500 volontärer knutna till Tall Ships Youth Trust. Förutom briggen ingår även fyra 24 meter långa segelyachter av *Challenger*-typ, samt en 20 meters katamaran i verksamheten, som omfattar allt från äventyrsseglingar, kappsegling till lugna kryssningar i Västindien.

De som är volontärer på briggen kom-

Kaj Lund valde 1969, att låta skolenaren Sir Winston Churchill pröva omslaget till sin bok "Training Vessels Under Sail". Sail Training Association hade låtit bygga fartyget 1966 och Sir Winston Churchill var då tillsammans med systerfartyget Malcolm Miller ett av de mest moderna skolfartygen. De ersattes senare av briggarna Stavros S Niarchos och Prince William, som rymdde större besättningar och erbjöd ännu fler arbetsuppgifter för eleverna.



mer tillbaka år efter år. Hjälpkockarna Anita Sawyer och David Durrant har seglat under 10 – 15 år och började redan på Sir Winston Churchill. Chris Hirst arbetar med företagsrekonstruktioner, men har seglat med *Stavros S Niarchos* varje år sedan sjösättningen 2000. Nu delar han med sig av sina erfarenheter, genom att delta i ett "At Sea"-projekt ombord på nederländska barken *Europa*.

Safety first

När en man presenterar sig som Rob Hewett från Great Yarmouth tar det inte lång stund att ta reda på att hans far hette Peter och att det var hans familj som ägde "The Short Blue Fleet", med kuttrar som *Boy Leslie*, senare såld till Arendal i Norge, som jag seglade med i början av åttitalet, när hon hade namnet *Ekstrand*. Efter flera historier om fisket i Yarmouth berättar Rob om sitt volontärarbete som maskinist, som består lika mycket av toalettpreparationer som byten av oljefilter. Det här är hans tredje Tall Ships Race och snart börjar han istället berätta om säkerhetstänkandet ombord.

FAKTA OM FARTYGET:

Byggd: Började byggas som motoryacht i Hamburg. Låg i flera år, som övergivet skrov. Färdigställd av Appledore Shipyards, Devon, England 2000-2001
Call sign: SSN-MZIU7
L.ö.a: 59,4 m
L.v.l: 40,6
Bredd: 9,9 m
Höjd: 45 m
Hastighet: under segel 13+ knop, maskin 10 knop
Besättning: 67 personer
6 "Permanent Crew" avlönade (kapten, 1:e o 2:e styrman, maskinist, båtsman, kock)
10-13 volontärer, 3:e styrman, sjukvårdare, motorman, 3st vaktledare, 2-3 jungmän eller matroser, andrekock, kockassistent och vid behov 2 ungdomsmentorer
48 "trainees", 2 extra övertaliga (ex sjukvårdare)
Maskin: Huvudmaskin Mercedes, 2st x 330 kW. Generator Cummins 4st x 80 kW
Hemsida: www.tallships.org
E-post: info@tallships.org

PERSONEN STAVROS S NIARCHOS

Stavros Spyros Niarchos (f. 1909 - †1996)

Föddes i Aten och utbildade sig till jurist. Startade ett rederi för att frakta spannmål han importerade från Argentina.

Marinofficer under andra världskriget. Byggede sedan en förmögenhet genom att frakta olja och bygga världens första supertankers. Fortsatte med skeppsvarv, oljeraffinaderi, finanstransaktioner och diamanthandel, medan han byggde upp en konstsamling och födde upp travhästar. Klarade också av sex äktenskap med fem kvinnor och fick fem barn och ett antal barnbarn.



Stavros Niarchos hade också ett stort intresse för segling och ägde en 65 meter lång lyxjakt, den tremastade skonaren **Creole**, byggd i trä, känd bland annat för sin spinnaker på 700 m². År 1956 lånade han ut fartyget till brittiska marinen, så att deras kadetter skulle kunna delta i Sail Training Associations första Tall Ships Race, från Torbay till Lissabon. 1958 lånades hon ut igen och Stavros Niarchos fortsatte sedan att stödja brittiska skolegelfartyg. 1977 köpte danska Tvindskolorna **Creole** billigt, misskötte fartyget under några år och sålde henne senare med stor förtjänst, till Maurizio Guzzi 1983.

Vid sin död 1996 hade Stavros S Niarchos en privat förmögenhet på cirka fyra miljarder US \$. Samma år bildade släkten stiftelsen "Stavros Niarchos Foundation", som årligen delar ut miljardebellopp till kultur, utbildning, sjukvård och sociala projekt. En av mottagarna är "Tall Ship Youth Trust", som driver briggen **Stavros S Niarchos**.

Stavros S Niarchos har fungerat som rådgivare i säkerhetsfrågor till andra fartyg och har också utnämnts till "Coast Guard Auxiliary Vessel" och får då och då rycka ut på sjöräddningsuppdrag, där det mest omtalade inträffade 2006. Två unga kvinnor slog runt med sin roddbåt *American Fire*, under kapprodd, mitt på Atlanten 1300 M öster om Puerto Rico. *Stavros S Niarchos* kom fram efter 16 timmar och räddade de båda, som var utmattade, nedkylda och besvikna över att inte kunna fortsätta sin roddtur.

Så här fortsätter det – varje fartyg är fullt av historier, som väntar på att berättas.

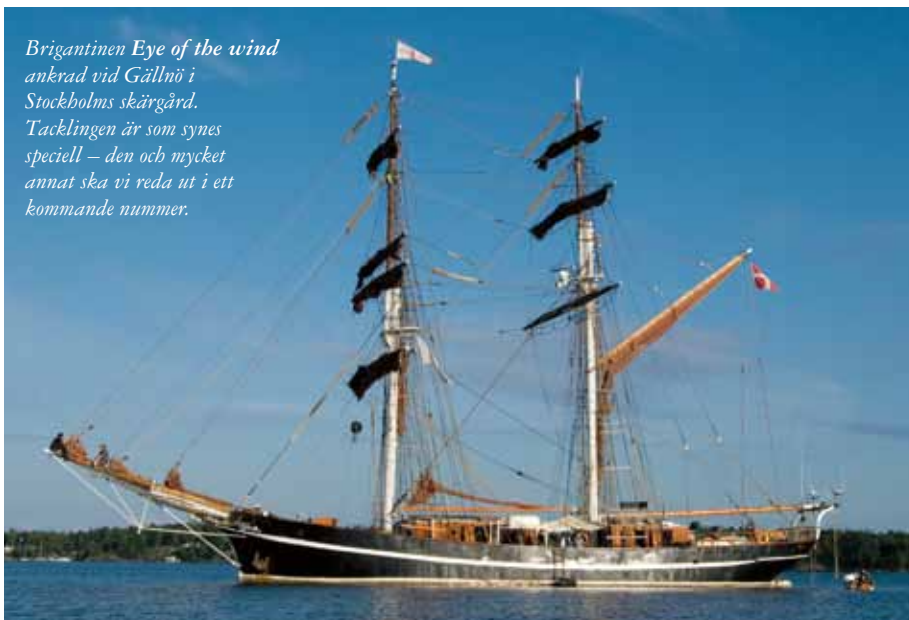
"nya vänner och massor av skoj ..."

– är det som utlovas till eleverna på *Stavros S Niarchos*. En månad efter att fartygen i Tall Ships Race lämnat Halmstad ringer jag upp **Emma Dyrehag** som nu börjat på gymnasiet, för att höra vad hon mest kommer ihåg från sin vecka ombord. Hon har fortfarande kontakt med flera av de hon seglade med och låter nästan som informationsbroschyren från "Tall Ship Youth Trust", när hon åter berättar om den härliga miljön på fartyget, hur alla hjälptes åt!, den positiva stämningen! – helheten! – allt!!!

Emma är inte ensam om att trivas ombord. Hittills har ungefär 95.000 "trainees" seglat sammanlagt 1,8 miljoner distansminuter med Tall Ship Youth Trusts fartyg. ■

HANS GUNNAR ØVERENG

*Brigantinen Eye of the wind
ankrad vid Gällnö i
Stockholms skärgård.
Tacklingen är som synes
speciell – den och mycket
annat ska vi reda ut i ett
kommande nummer.*



Brigantiner siktade

Under några veckors "privatsegling" i Stockholms skärgård mellan Landsort och Öregrund kunde inte mindre än tre brigantiner siktas.

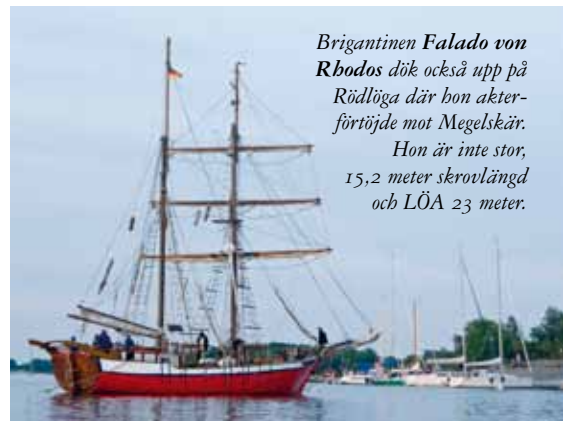
I Gällnö, Byviken låg *Eye of the wind* ankrad när vi sökte natthamn. Efter svajankring och lite snack med några ur hennes besättning som just rodde förbi med skeppsbaten tyckte jag att ett dopp före middagen skulle sitta bra. Precis när jag torkar mig efter badet ringer Briggenbladets "Briggar i världen-redaktör" Hans-Gunnar, – "Har du tillgång till AIS?", frågar han. "Briggen *Eye of the Wind* är just i Stockholms skärgård", meddelar han med viss upphetsning i rösten. Jag vet, sa jag, jag sitter just och spanar in henne!

På deras hemsida kallar man fartyget för brigantin men i mina ögon ser hon mer ut som en brigg. Hon för tre rår på stormasten och detta är något vi ska reda ut i ett kommande nummer.

*Föreningen Wetseras vänner påstår på sin bemsida m m att Wetsera är Sveriges äldsta – och enda – råseglare!
Hon byggdes 1891 som slättoppad skonare och byggdes 1937 om till galeas.
Brigantinriggen är en sentida historia.*



*Brigantinen Falado von Rhodos
dök också upp på
Rödöga där hon akterförtöjde
mot Megelskär.
Hon är inte stor,
15,2 meter skrovlängd
och LÖA 23 meter.*



I Norrtäljes hamn låg den lilla rara brigantinen *Falado von Rhodos* några dagar för besättningsbyte. *Falados* skeppare Hans-Jürgen Willeke berättar att hon byggdes 1968 just på Rhodos. Han har korsat Atlanten och andra världshav ett flertal gånger med henne och han säger att hemnavattnen är Medelhavet där det är billigare att övervintra än i Nordtyskland. Sedan ett tjugotal år har man också valt att ibland segla i Östersjön och utefter Norges kust.

Falado von Rhodos seglar främst med ungdomar. Hon drivs av en förening med säte i Paderborn mitt inne i Nordtyskland.

Efter närmare tjugo år i Östhammar och ett sakta tilltagande förfall har brigantinen *Wetsera*, 2010 flyttats till Öregrund och dessutom fått en stödförening.

Med ett projektstöd på 600 000 kronor för tre år har föreningen anlitat *Gerdas* förre båtsman Magnus Lagerkvist som riggansvarig. Han har tillverkat nya rår till i sommar och till nästa år ska även masterna bytas. ■

TEXT OCH FOTO: PER BJÖRKDAHL

www.eyeofthewind.net
www.falado.de
www.wetsera.se

Halmstad välkomnar Tre Kronors besättning

– nya framgångar i Tall Ships' Races!

Att *Tre Kronor af Stockholm* gjorde en succédebut i The Tall Ships' Races 2009 är en väl bevarad hemlighet utanför den närmaste kretsen, eftersom nyheten aldrig nådde massmedia. Fartygets skönhet och besättningens duglighet har dock inte glömts bort av de som varje år deltar i seglingens mest storslagna möte.

Tre Kronor seglade alla etapper i The Tall Ships' Races 2009: Gdynia – St Petersburg – Åbo – Klaipeda. Briggen fungerade på ett lysande sätt som skolfartyg för ungdomar och som en ambassadör för Östersjön. Vi väckte stor uppmärksamhet i alla städer och hundratusentals intresserade besökare kunde se fartyget och den miljöutställning som fördes från hamn till hamn. På första etappen seglade vi som mest i 13,2 knop och kom på tredjeplats av 100 deltagande. I St Petersburg fick en av ungdomarna ombord ta emot ett pris direkt från president Putins hand. Två gånger under samma tävling vann briggen första pris i "Crew parade" – besättningarnas karnevalståg. Inget av detta lyckades organisationen förmedla till media, men *Tre Kronors* insats under Tall Ships' Races leddes ändå till att briggen uppmärksammades. Ett mycket påtagligt resultat av detta var att *Tre Kronor*, efter framgången i Tall Ships' Races, fick uppdraget att med röda segel, utgöra höjdpunkten i den årliga festivalen "Vita nätter" i St Petersburg!

En sjösäck på Europa

Går den femte augusti längs kajen vid Nissans östra strand på väg ut mot den holländska barken *Europa*. Förra året blev en sjösäck kvar ombord när jag lämnade fartyget i Bahia. Är nu nyfiken på hur den och dess innehåll klarar av fem turer till Antarktis och den långa seglingen upp till Waterford och alla de andra hamnarna i Tall Ships' Races. Solen skiner över ett nyvaknat Halmstad. På min vänstra sida finns allt tingeltangel. Kajen är som ett stort tivoli, med lyckohjul, karuseller, glass och godis och alla slags matställen, men här finns också en rad företag och föreningar med maritim anknytning och – naturligtvis – massor av folk. På höger sida om oss ligger alla B- och C-klassfartyg, traditionellt rig-

Foto: HGØ



Vi som var med i Tall Ships' Races 2009 glömmar aldrig det mottagande briggen fick i alla hamnar.

gade mindre skutor och moderna yachter, som alla kommit hit från Stavanger. Många har deltagit i hela seglingen från Waterford på Irland till skotska Greenock, Lerwick på Shetlandsöarna nu senast norska Stavanger.

Förutom att besöka skeppskamrater på *Europa* har jag ett uppdrag. Som ackrediterad reporter från Briggenbladet är jag nu på väg för att ta emot engelska *Stavros S Niarchos*, nästa fartyg i serien "Briggar i världen". Med fri tillgång till alla fartyg och gratis äpplen och mineralvatten på media-centret borde lyckan ha varit fullständig, när jag efter en kilometerlång promenad börjar närma mig de stora A-klassfartygen, skonnarna, briggarna, barkarna och fullriggarna.

Samtidigt känns det som att något fattades – var är *Tre Kronor*? Varför fanns inte briggen i Halmstad? I samma stund som dessa tankar får runt i huvudet, händer något som visar att jag har fullständigt fel. *Tre Kronor* finns visst i Halmstad!

Astrid Finne letar efter vind

Glada rop får mig att gå ombord på en ketchriggad före detta norsk "rednings-skøyte", *Astrid Finne*. Där sitter **Anton Stenros** och **Robin Eliasson**, båda så kända

Astrid Finne ägs idag av föreningen "Mot bättre vetande" på Öckerö. Under sin tid som norsk "redningsskøyte" 1937-54 assisterade hon 469 fartyg och räddade 34 personer från "den visse död". Nu fungerar hon som skolsegelfartyg.

Foto: HGØ



profiler från *Tre Kronor* att de inte behöver närmare presentation. Robin börjar genast berätta hur de hittade vind på en spegelblank Nordsjö. Tidigt en morgon kommer skepparen Fredrik Jessing upp på däck där seglen slår och flaxar viljelöst. Fredrik höjer sina kupade händer och blåser ut ett litet moln av mjöl som sakta skingras och visar var den nästan obefintliga vinden kommer ifrån. Det här räckte för att ge en fingervisning om hur *Astrid Finne* skulle skotas och styras och bidrog till att de lyckades komma på fjärde plats i kappseglingen. Att segla i stark vind kräver, enligt Robin, bara mod men inte så mycket kunskap. Det är under lätta vindar seglaren provas.

Robin säger snart farväl. Han är på väg till Malmö för att mönstra på Svenska Kryssarklubbens engelska kutter *Gratitude*. Anton och jag hinner med att gå till briggen *Morgenster* för att reda ut en incident från 2009. Anton lämnar sedan Halmstad för att mönstra på expeditiionsfartyget *Stockholm*, som fortsätter med sina sommarturer på Spetsbergen.

Ett fartyg är så mycket mer än ett skrov, tågvirke och segel. Varje skuta präglas av sin besättning. Det visar sig snart att briggen *Tre Kronor* finns representerad på många fler ställen längs Halmstads kajer.

Lyxkryssning med Stad Amsterdam

Det är stor skillnad på den enkla tillvaron ombord på livräddningskryssaren *Astrid Finne* och den på ett större fartyg. Samtidigt som Anton och Robin gått på en 18,5 meter lång skuta med 200 m² segel har två andra seglare från *Tre Kronor*, Oskar Bälte och Josef Carlsson, börjat arbeta på den 76 meter långa holländska barken *Stad Amsterdam*, med 46 meter höga master och 2 200 m² segelyta, fördelad på 29 segel. Oskar, skrev ett-årskontrakt och mönstrade på i St Maarten, som "ordinary sailor"/lättmatros, och tillbringade sedan två månader i Karibien. Arbetsuppgifterna är mestadels städning och rengöring, men vad gör det med resmål som Curaçao, S:t Barth, S:t Kitts, Nevis, Grenada, S:t Eustacius och Puerto Rico. Via Baltimore, New York och Boston gick seglingen över Atlanten till Faro i Portugal. För *Stad Amsterdam* är det ganska normalt med farter kring 15 knop under segel. Skrovet har en gammal holländsk 1800-talsfregatt med clipperskrov som förebild och har som mest kommit upp i 17 knop. Från Faro sattes kursen mot Gibraltar sund och hamnar i Medelhavet.

I Karibien och över Atlanten bestod passagerarna av chartergäster med högt ställda krav. Efter Ibiza blev det en mer avslappnad stämning ombord då gästerna bestod av "oopstoppers" eller "paying crew", som deltar i arbetet ombord. Oskar tycker att det är en mer familjär stämning på *Tre Kronor*, men även på *Stad Amsterdam*, med en besättning på trettio man, går det bra att slå sig ner och ta en fika med kaptenen.



Foto: HG00

Oskar Bälte och Josef Carlsson har haft stor nytta av sin tid på *Tre Kronor*, för att få möjlighet att arbeta på *Stad Amsterdam*.

Trots att *Stad Amsterdam* sjösattes så sent som år 2000, ser hon nästan ut som en gammal fraktsegelare som just lossats och väntar på en spannmålslast, där hon ligger vid siloanläggningen i Halmstads hamn.

Josef Carlsson mönstrade på i Nice och har sedan seglat till en rad Medelhavshamnar. Oskar och Josef är de enda svenskarna ombord. Med ett manskap som för övrigt kommer från nio länder i fyra världsdelar och med mycket ledig tid i hamn kan vistelsen i land vara minst lika intressant som arbetet ombord. Städer som Ville de France, Genua, Piombino, Ajaccio på Corsica, Neapel, Valencia, Palma de Mallorca och Lissabon har en hel del att erbjuda! Ett i sammanhanget mer förvånande hamnval är industrihamnen Ijmuiden som dock enbart användes för bunkring och proviantering, inför seglingen Stavanger – Halmstad i Tall Ships' Races. Att den som seglar med *Stad Amsterdam* verkligen får vara med om mycket håller både Oskar och Josef med om.

Tusentals passagerare på dagsturer

Halmstad vimlar av folk. Ungefär 4 000 ungdomar från ett 20-tal länder är här, sjömän som arbetar på fartygen, alla som deltar i aktiviteterna i land och hundratusentals nyfikna, som kommit hit för att se fartygen och delta i folkfesten. Ett 70-tal segelfartyg trängs längs kajerna. På väg från *Stad Amsterdam* passerar jag ett av de största, den ryska fullriggaren *Mir* (Мир) och ser en skymt av kapten Sergeij Antonov, som var den som ordnade så att *Tre Kronor* fick segla, med röda segel, under "Vita Nätter".

Hur många från briggen som letat sig hit



Foto: HG00

Nederländska barkantinen *Thalassa*, var ett av många fartyg som använde dagarna i Halmstad till att förstärka sin ekonomi, genom populära dagsturer.



Foto: HG00

är omöjligt att säga. Alla jag möter kan berättat om ytterligare någon som seglat med *Tre Kronor* och som nu ska vara här på något annat fartyg, som briggenjungmännen Jørgen Tilma på lilla danska *Utopia* och Lisen Lindgren Sjöberg, som nu är styrman på svenska tremastade skonaren *Ingo* från Göteborg. Det finns säkert många andra med anknytning till *Tre Kronor* i Halmstad och jag får redan nu be om ursäkt för de som inte blivit omnämnda.

Samtidigt som tusentals människor träffar gamla bekanta och knyter nya kontakter på kajerna i Halmstad är många skutor upptagna med att förbättra sin ekonomi. Det är inte alla fartyg som har samma flyt som *Stavros S Niarchos*, som på fem dygns segling från Stavanger drog in 360 000 kronor i sponsorpengar från Halmstad kommun, fonder, företag och privatpersoner, med endast 80 procent av elevplatserna utnyttjade. Under Tall Ships' Races verkar det finnas ett närmast obegränsat behov av fartyg som kan ge besökare en uppfattning av livet ombord på ett segelfartyg, genom att göra dagsturer i hamnen och ut på Laholmsbukten. Anton Stenros står på briggen *Morgenster* när en av skutorna kommer förbi, helt nedlastat med passagerare. "Hon ser ut som en libysk flyktbåt" säger Anton föga finkänsligt och pekar på holländska barkantinen *Thalassa* på väg till kaj för att hämta en ny människolast.

Halmstad välkomnar... Fortsättning

Gunilla från Öckerö

Barken *Gunilla* som numera ägs av Öckerö kommun byggdes som fraktfartyg 1940. År 1999 byggdes hon om till seglande bark. Hennes rigg ritades av Allan Palmer, välkänd riggkonstruktör, seglare, konstnär med mera, som ju också konstruerat *Tre Kronors* rigg. *Gunilla* seglar varje år med gymnasieelever på rutten Öckerö – Kap Verde – Sydamerika – Karibien – Azorerna – Öckerö. Redan på kajen stöter jag på Andreas och Cecilia Berne, som jag tidigare seglat med på såväl ostindiefararen *Göteborg* som på *Gunilla*. De har båda två seglat med *Tre Kronor* och var viktiga personer när det gällde att dela med sig av sina praktiska erfarenheter från råttacklade fartyg när briggen gjorde sina första provseglingar 2007. Ombord på *Gunilla* får jag en pratstund med kapten **Jörgen Hansson** som efter några års uppehåll från briggen seglat med *Tre Kronor* så sent som ett par veckor tidigare.

Gunilla deltog inte i Tall Ship Races, men var det enda av de större svenska segelfartygen som valde att komma till Halmstad och fick därför möjlighet att göra fin PR både för fartygets verksamhet och för Öckerö kommun.

Christian Radich – världsberömd fullriggare

Norge är en sjöfartsnation och har, trots ockupationen under andra världskriget och långt innan oljepengarna började strömma in ändå lyckats med att hålla igång tre stora råseglare – fullriggarna *Sørlandet* och *Christian Radich* samt barken *Statsraad Lembkubl*. De brukar alla delta i Tall Ships

Barken Gunilla deltog inte i tävlingen från Stavanger, men låg några dagar Halmstad och gjorde lyckad reklam för sin hemmakommun – Öckerö.

Races, men i år var det enbart fullriggarna som seglade till Halmstad.

Christian Radich från Oslo är 73 meter långt och har 27 segel, på sammanlagt 1360 m². I årets Tall Ships Races samarbetar hon med organisationen "At Sea", vilket innebär att eleverna ombord får en del av sina avgifter betalade med hjälp av skattemedel. Det här är det fartyg som lyckats locka till sig flest briggenseglare. Här hittar jag matrosen *Carolina de la Fé* och volontärerna *Matilda Dagberg*, *Johan Tideland* och vår före detta rigglärling *Cecilia Johansson*, som i vanliga fall arbetar på Skeppsholmens Folkhögskola.

Carolina lämnade *Tre Kronor* 2009 då hon blev anställd på *Gunilla*. I augusti förra året började hon vikariera som lättmatros på *Christian Radich* och har nu fått både fast anställning och matrosbehörighet. Dessutom har hon blivit invald i Sveriges Segelfartygsförenings Styrelse. Efter en ledighet mönstrade hon på i Greenock och seglade sedan via Ullapool och Stromness till Lerwick. Där kom nyheten om bombat-

Mer än 400 000 människor träffades i Halmstad för att se på fartygen. Vid kaj ses barken *Gloria*, flaggskepp i den colombianska marinen, en av de mest långväga gästerna.

THE TALL SHIPS' RACES 2011

Tall Ships Race 2011 inleddes i Waterford på Irland 30/6 och avslutades i Halmstad 8/8. Mellan Greenock och Lerwick seglade fartygen "Cruise in Company", vilket innebär att de inte kappseglar, utan fritt kan stoppa i hamnar på vägen. Det är också vanligt med besättningsbyten, så att ungdomarna ombord kan lära sig mer och knyta fler internationella kontakter. Fartygen kan välja att delta i en eller flera etapper.

Deltagarna delas in i olika kategorier där den som väcker mest uppmärksamhet brukar vara A-klassen, som är större, traditionellt riggade segelfartyg. *Tre Kronor af Stockholm* är ett exempel på ett A-klassfartyg. B-klassen består av traditionellt riggade mindre fartyg. C- och D-klasserna är fartyg med modernare riggar.

Minst hälften av fartygens besättning utgörs av ungdomar som är 15 – 25 år. Deras vistelse ombord sponsras ofta genom olika organisationer, myndigheter, företag eller privatpersoner. HGØ



tentatet i Oslo och massmorden på Utøya. De norska fullriggarna bestämde sig för att fortsätta sin planerade segling till Halmstad.

Med nya elever ombord och en kappsegling att delta i, kommer allt snart in i de vanliga rutinerna. Största problemet på vägen till Halmstad var, som för de andra fartygen, bristen på vind. Andra problem råkade *Matilda* ut för. Det är inte alltid så lätt att ha norska som arbetsspråk "kan du spørre i bestikken om vi tar los på styrbord eller babord?" *, var inte så lätt för *Matilda* att förstå, men hon fick snabbt lära sig att "svenskebrasing" är att segla efter hur rårna råkar stå hellre än att brassa efter vinden, med en planerad kurs.

Johan har trivts bra som volontär, men beskriver det som ofta drabbar den som byter skuta. Helt plötsligt betraktas även de som seglat länge som fullständiga nybörjare och måste dag för dag visa vad de kan för att åter erövra en position i den hierarki som alltid finns på ett fartyg.

Tillsammans med några av normännen i *Christian Radichs* besättning blir vi sittande

* Kan du fråga i navigationshytten om vi får lotsen på styrbord eller babords sida?

på däck till tre på morgonen. Det blir väl mest av allt seglarminnen och en och annan Norgehistoria, som omedelbart besvaras med en "svenskevits". Några världsproblem hinner vi inte lösa. Vi lyckas inte ens besvara den fråga som ställts till de flesta av oss med anknytning till briggen – "Varför har inte *Tre Kronor* kommit till Halmstad??"

Hedersgäster nobbar årets största folkfest

Sedan starten 1956 har segelfartygen i Tall Ships' Races besökt Sverige, i genomsnitt en gång vart fjärde år. Karlskrona har varit världhamn fyra gånger, Göteborg och Stockholm vardera tre och Malmö två. I år var det Halmstads tur. Arrangemangen var föredömliga. Mer än 400 000 människor fanns i hamnen för att se på fartygen och träffa varandra. Ett par hundratusen till hade säkert kommit, om det varit solsken alla de fem dagarna festen pågick. Här fanns aktiviteter för alla åldersgrupper, med ett musikutbud som sträckte sig från visor till hårdrock, från mässingsorkester till en stor kör i sjömansdräkter som framförde Lasse Dahquist-låtar till dragspelsackompanjemang. På kajerna sågs sjömän från en rad olika länder och överlyckliga elever, som just varit med om sitt livs största upplevelse. Polisen i Halmstad meddelade samtidigt att det under de fem dagarna varit lugnare än under en vanlig helg. Hundratals volontärer och anställdas arbete och en mångmiljonsatsning från staden Halmstad skapade årets största folkfest.

Bland de fartyg som seglat långt för att komma till Halmstad var det speciellt två som uppmärksammades – colombianska marinens flaggskepp, tremastade barken *Gloria*, som gått över Atlanten för att ta sig hit, och en ännu mer långväga gäst – den nederländska barken *Europa* som seglat ända från Antarktiska halvön i Södra Ishavet.

Bland de fartyg som uppmärksammades för att de uteblev från Halmstad, noterades i första hand ostindiefararen *Götheborg*, som under sommaren bedrivit caféverksamhet vid Stenpiren i Göteborg och valde att stanna där. Marinens skonoter *Gladan* och *Falken* har tidigare tävlat framgångsrikt i flera Tall Ships' Races, men valde i år bort Halmstad för att i stället, båda två, delta i evenemanget "Sail Karlskrona" 10-13/8, vilket an-

Foto: HGØ



Carolina de la Fé, Matilda Dagberg och Johan Tideland väntar på att delta i "Crew Parade" i Halmstad.

nars hade varit lätt att kombinera med ett Halmstadsbesök. Samtidigt låg bramsegel-skonaren *Lady Ellen* vid kaj i Skärhamn, som jag besökte på vägen hem till Stockholm. Sedan sjösättningen 1982 har hon, enligt sin hemsida, korsat Atlanten sexton gånger. Att segla från Tjörn till Halmstad ingick dock inte i *Lady Ellens* årsplanering. Som framgått deltog inte heller fartyget *Tre Kronor* i Tall Ships' Races. Däremot var en stor del av briggens tidigare besättning på plats i Halmstad, för att på olika sätt delta i det stora seglingsäventyret. En annan liten ljuspunkt var skonaren *Constantia* från Solna, det svenska fartyg som deltog i den största delen av Tall Ships' Races genom att ansluta redan i den andra hamnen – Greenock i Skottland.

På samma sätt som det kan finnas en rad olika skäl till att delta i ett evenemang som Tall Ships' Races, kan det finnas flera goda skäl till att avstå. Förhoppningsvis var det så att de fartyg som sa nej till evenemangen i Halmstad var engagerade i andra aktiviteter, som gav mer pengar, mer publicitet, fler internationella kontakter och fler möjligheter till framtida uppdrag. I värsta fall missade de dock årets största evenemang på grund av okunnighet, bristande initiativförmåga eller dålig planering. För Halmstads kommun måste det ha varit en besvikelse att flera av de svenska fartyg, som kunde ha väckt mest uppmärksamhet under Tall Ships Race valde att prioritera andra aktiviteter.

Tall Ships' Races fortsätter!

Trots att flera fartyg inte kom till Halmstad var hela evenemanget mycket framgångsrikt och väl genomfört. De hamnar som varit värdar för Tall Ships' Races vill ofta ha tillbaka fartygen och på Sail Training International's (STIs) konferenser pågår ofta en intensiv lobbyingverksamhet från städer som vill att fartygen ska komma till just deras kajer. Detta ledde till att STI valde att förlänga årets kappsegling. Några av värdstäderna från 2009 års segling öppnar åter sina ham-

Foto: HGØ



Fullriggaren *Christian Radich*, byggd 1937, blev 1958 känd över hela världen genom storfilmen *Windjammer* och nådde senare en ännu större publik via teveserien *Onedinlinjen*.

nar, samordnat med finalen i Halmstad. Under namnet "The Culture 2011 Tall Ships Regatta" seglar ett 30-tal segelfartyg mellan Klaipeda, Åbo och Gdynia 18/8 – 5/9. Trettio fartyg som fungerar som ambassadörer för sina länder och hemmahamnar och verkar för ökad internationell förståelse. I Östersjöseglingen deltar fartyg från Estland, Finland, Litauen, Nederländerna, Polen, Ryssland Tyskland och USA men inte en enda båt från Sverige – det land som har den längsta Östersjökusten!

Det här är tråkigt men kommer förhoppningsvis att ändra sig. Sail Training International's arbete för skolseglingar med ungdomar, internationell förståelse och en ren havsmiljö ledde till att organisationen 2007 nominerades till Nobels fredspris av den norske stortingsmannen Svein Roald Hansen. Priset gick i stället till Al Gore men jag är fullständigt övertygad om att de organisationer, de fartyg och de människor som möjliggör Tall Ships' Races kommer att vara ihågkomna betydligt långt efter att den amerikanske vicepresidenten försvunnit i historiens glömska.

The Tall Ships' Races planläggs flera år i förväg. De som vill vara med behöver bara ta fram almanackan och börja planera! ■

HANS GUNNAR ØVERENG

KOMMANDE TALL SHIPS RACES

The Tall Ships Races 2012

Saint Malo – Lissabon – Cadiz – la Coruña – Dublin, 5/7 – 26/8

The Tall Ships Races 2013

Aarhus – Helsingfors – Riga – Szczecin, 4/7 – 6/8

The Tall Ships Races 2014

Harlingen – Fredrikstad – Bergen – Esbjerg, 3/6 – 5/8

Åren 2013 och 2014, kan även fartyg som enbart går i begränsad fart eller Nordsjöfart delta i alla etapper.

HGØ



Nils Bergström till vänster mottog en signerad handbok av Göran Romare efter seminariet.

En miljon kronor till Briggen Tre Kronor

Den nya medlemmen i bolagets Advisory Board, **Nils Bergström**, underströk vikten av att kommunicera vårt viktiga arbete för en hållbar utveckling i Östersjöregionen. För att stödja det arbetet har han beslutat att bidra med en miljon kronor.

Nils presenterade sig själv och sitt beslut i samband med att seminariet HållbaraHav 2011 avslutades i Kolskjulet. ■ /PB



Jim Hansson, dykande arkeolog berättade om några spännande vrak i och runt stan.

Vrak i Stockholmstrakten

Var ämnet på Briggmåndagen den femte september. **Jim Hansson**, intendent och dykande arkeolog berättade om Sjöhistoriska Museets arbete och metoder bland annat vid undervattensinventeringar.

Jim visade bilder och film från tre aktuella och delvis olika fyndplatser;

- Vraket i kajen framför Grand Hotel. Byggt med en mycket ovanlig teknik – borden är sydda till varandra.
- Bryggglämningar och vrak vid Boo gård. Bryggan har sannolikt tillhört amiral Jacob Bagge och vraket slottsarkitekten Nicodemus Tessin.
- Dalarövraket vid Edesön. Fortfarande orört, stående på botten med kanoner, kaptens barskåp, timmermannens verktygslåda och mycket annat.

Följ arkeologernas spännande arbete på marin- arkeologbloggen: www.sjohistoriska.se ■ /PB



Tre Kronor af Stockholm får kopparförhydning*

För att skydda skrovet mot isen, har vi nu bestämt oss för att klä vattenlinjen med kopparplåt.

Vi sätter plåt från den målade vattenlinjen och en meter nedåt. Eftersom överkanten då utgör den synliga vattenlinjen, behöver vi aldrig mer mas- kera och måla vattenlinjen något mer, ytterligare en vinst!

Under plåten sätter vi tjärad filt, detta för att isolera koppars från järnspikar och bultar, annars finns risk för elektrolytiska spänningar och korrosion som följd. Plåten spikas med kopparspik med två centimeter överlapp, vi börjar där vattenlinjen svänger in mot aktern, vid storröstet, (där stormasten är stagad i sidled). Detta för att överlappningarna ska ligga åt rätt håll i det strömmande vattnet i båda änd- skeppen. Teoretiskt sett börjar man där skrovet är som bredast, men oftast strömmar trots allt vattnet förifrån, vilket gör att endast de plåtar som verkligen sitter med stor vinkel och i utsatt läge mot ström akterifrån monteras åt andra hållet. Tänk att man skulle köra framåt och bakåt i is, då blir plåtarnas överlappning logisk!

I övrigt ska vi ägna oss åt det gamla vanliga men det kan ni alla vid det här laget, tvätt- ning, nåtning, byta zinkanoder, och så vidare. ■

Välkomna att vara med och hugga i!

KORHAN KOMAN

***Kopparförhydning** är en gammal beprövad metod för att skydda ett fartygs skrov mot beväxning, skeppsmask och ska- dor av is. Den uppmärksamme läsaren kanske märkte en annan stavning i en bildtext om Eric Nordevall II i förra numret. Det heter att man **förhydar** ett fartyg. Resultatet är då en **förhydning**. Emellanåt har även ordet **förhydning** använts och i Sjöhistorisk årsbok har även **förhyding** förekommit. Googlar man på ordet är dock **förhydning** vanligast.

Segla med!

Föreningen fanns naturligtvis på plats och bjöd in till öppet hus under den årliga Skeppsholmsdagen, söndagen den 11 sep- tember kl 11-17.

Solen visade sig och många passade på att gå ombord på *Tre Kronor af Stockholm* och ta sig en titt.

Sånggruppen **Swingin Tunes** besökte vår udde och bjöd på vackra toner.

Vädret lekte ta fatt med oss lite och vin- den tog i. Vi fick "hålla i" vår lilla brigg- butik med Handboken om Segling, seg- lingsprogram, tröjor och annat emellanåt.



Flera kulturfartyg passerade på vattnet utanför. Snurrevadskuttern Anna-Sofia passade på att kom- ma riktigt nära eftersom *Tre Kronor* var på segeltur.



Gunnar Lund och de andra i Öppet Skepp-gruppen fick emellanåt hålla i tältet så det inte blåste iväg.

Det passade också fint att ta sig en tall- rik mustig gulaschsoppa och nybakat bröd i brigg-serveringen en stund.

I riggverkstan var det varmt och skönt. Här doftade det sedvanligt gott av trä och nya inoljade jungfrur.

Många njöt också av fika och våra alltid lika goda kanelbullar!

"Segla med oss!" stod det på besättning- ens tröjor och klockan 13 avgick *Tre Kronor* för en seglingstur på ett par timmar.

TEXT: LINDIS HOLMBERG

Partners:

S|E|B

 **LJUNGQUIST**
Överlevande Bostadsvärdering Online

 **BOTKYRKA
BUSS AB**


Brandkontoret
Stockholms Stads Brandförsäkringskontor
försäkrare sedan 1746

 **KONTORSKRAFT**




**SAINT-GOBAIN
ABRASIVES**


Gill
RESPECT THE ELEMENTS™

Företag under segel

Premiummedlemmar

A T M Antenn & Telemedia AB
AB Puts & Fasadvätt
Advokat Henrik Wetzstein AB
AGA Gas AB
Ahl Sell
Anza AB
Arbesko
Ariadne Exploration AB
Best Broadcast Hire AB
Botkyrka Buss AB
Brand & Industriskydd
Bronto Skylift AB
C2 Vertical Safety AB
Centrecourt
Certex Svenska AB
Comadis AB
Corebuilder AB
Dafo Brand AB
Dahl Sverige AB
Decerno AB
Ejendals AB
Ekens Naval AB
Ekofasad AB
Engwall & Claesson
EO Grafiska
Eurolawyers
Fagerlinds Teknikbyrå AB
Fameco Group
Forma Media AB
Fredells
Gärde Wesslau Advokatbyrå, Sth
Grundfos AB
Gunnar Olssons Foto AB
Gunnebo Industrier AB
Hega Materialhantering AB
HSB Bostad AB
Hultafors AB
Hydroscand AB
IFÖ Sanitär
Ivar Lund & CO AB
Jotun Sverige AB
Kaba AB
Kärcher
Kontorskraft AB
L. Brador
Lambertsson Sverige AB
Länsförsäkringar, Willy Svidén
Försäkringskonsult AB
Layher AB

Ljungquist Information AB
LYTH Instrumentfabriks AB
Makita
Marine Control Services
Maskin & Marinteknik i Vaxholm AB
Millwaukee
Mybike
MyNewsdesk
Naphtor AB
Nordiska Medico Maritim AB
Nordlaw
Peugeot Sverige
Positionett
Ragnsells
Ramirent AB
Rhodin & Eklund
Saint-Gobain Abrasives AB
Scandbed AB
Sieve
Skärgårdsradion 90,2
Skydda AB
Stockholms Grosshandelssocietet
Stockholms Stads
Brandförsäkringskontor
Techtronic Industries Sweden AB
Tools
Trångsunds Åkeri & Transport AB
Tremco
TriOptima AB
Tullicon Bygg AB
Wallenskog Placering D&M KB
Yacht Equipment AB
Yamaha Motor

Basmedlemmar

30.000 Öar AB
A-Service Trä & Metall AB
AB Ingmansons Markanläggningar
AddWise
ADI-Alarm System AB
AIM AB
Åke Brandenfeldt Bokföringsbyrå
AB
Almi företagspartner
Andersson & Bydler
Ateljé Helén
Baltic Beauty
BärgarBo
Baudin Konsult AB
BBD Corporate Communication AB

Bo & Bygg i Stockholm AB
Boss Hoss Cycles Sweden
Buchtis Revisionsbyrå AB
Conrol Consulting AB
Contra Retail AB
Cool Business AB
eBridge Management AB
Ekamant Skandinavien AB
EMATEQ
Firma Grön Turism
Fraction Consulting AB
Furukullen AB
Göta Fisk & Delikatesser AB
Gotthards Advokatbyrå
GreenSea
Gryts Varv och Marina AB
Hammarskjöld & co
Hans Berndtsson Arkitektkontor
Hardegård & Co
Itella Information AB
Kerstin Edin Konsult AB
Le Tonkinois Skandinavien AB
LHF Konsult AB
Loudens Bygg- och
Fastighetsservice
M Karlsons Koordinater AB
Mälarsalen
Michael Johansson AB
Mindbody
Ordpunkten Data HB
Peter Lönnquist Advokataktiebolag
PGL Projektmanagement
Rascona AB
Rolf Jedback Trafikutbildning AB
Rör-Kalle
Roslagen Holding AB
Saltsjö-Dufnäs Marina
Shaper Of Business Innovation AB
Sinbad Chartering
Sorma Sverige AB Tennant Center
SR Elcentralen AB
Starlight
Svedemar Konsult AB
Svenska Elektrod AB
Swed Motor AB
TTM Competence
Volkswagen Group Sverige AB
VSB Skruv
Wärö Stål AB
Wonder Wool

Brigg- måndag

Kl 18.00,
första helgfria
måndagen varje
månad.

3 OKTOBER

Naturfotograf Hans Gustafsson
visar bilder från Svalbard.
Missa inte detta!

7 NOVEMBER

Program anslås på www.briggentrekronor.se

5 DECEMBER

Träffa föreningsstyrelsen. Glögg.

KALENDARIUM

FÖRETAG UNDER SEGEL

Oktober – November

22 okt – 4 nov

Säl och havsörnsseglingar från Märsnarn
Nätverksfrukost: Hållbart ledarskap med Peter
Wallenskog. 27 oktober kl 08:00
INKA - Guldskatter i Bergrummet
14 nov kl 17:15

December

Julbord. Datum kommer

2012

Februari

Skaldjursafton. 16 feb

Mars

Allt för Sjön. Datum kommer
Middag med Tryffelprovning. Datum kommer

April

Entreprenörsfrukost. Datum kommer

Maj – Juni

Segling. Datum kommer

Augusti

Flygning med DC-3:an Daisy. Datum kommer

Med reservation för ändringar.
Se hemsidan www.briggentrekronor.se
för aktuellt program.

Målet med Briggen Tre Kronors affärsnätverk
är att bidra till ditt företags utveckling genom
att erbjuda en väl avvägd blandning av
nätverksseglingar, seminarier och evenemang
kombinerat med samhällsnytta.

Medlemsförmån

Cover Up Kapellmakeri erbjuder Före-
ningen Briggen Tre Kronors medlemmar
15 procent rabatt på kapell, dynor och
reparationer. Rabatten gäller vid beställ-
ningar före årsskiftet.

Cover Up är beläget på Bullandö
Marina och kommer även att öppna en fi-
lial i Hägernäs i slutet av året. Du kan även
träffa Cover Up på årets "Scandinavian
Boat Show" på Stockholmsmässan, 9-13
november. ■

Info: www.coverup.se

FOTO: PER BJÖRKDAHL



Briggenbild 2004

Ett skrov – som ett skal, påbörjad garnering men massor, massor av jobb kvar till sjösättningen ett drygt år senare! Här ses delar av brigggänget, som det såg ut femte oktober 2004:

Får vi presentera:

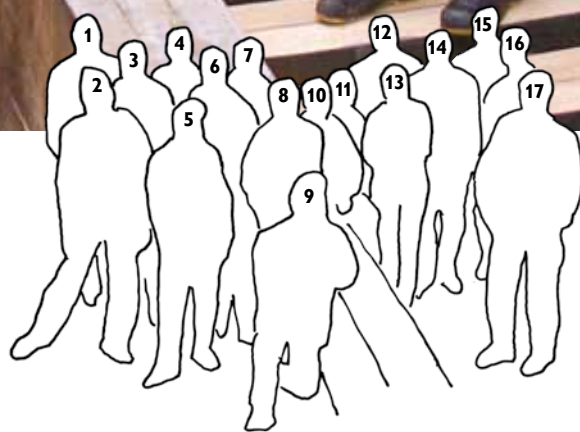
Janne Holm (1), **Pål Rönnblom** (2), och **Bertil Carlberg** (3), flitiga volontärjobbare, **Sture Haglund** (4), då som nu mångsysslare på briggens kontor, **Aline** (????) (5), praktikant från Mexiko, **Martin Romare** (6), skeppstimmerman, **Peter Banyay** (7), volontärbyggare, **Tomas Hermin** (8), skeppssmed, **Mattias Malmroos** (10), skeppstimmerman och installatör, **Lena Orring** (11), skeppstimmerman som numera även klär om möbler och bilar, **Robert Jonsson** (12),

skeppstimmerman som nu senast byggt briggens smäckra skeppsbåt hemma i garaget, **Åsa Näsman** (13), då ansvarig för event, marknadsföring och mycket annat, **Simon Mentzel** (14), lärling från Tyskland, **Tage Berglund** (15), dåvarande vd i bolaget, ständigt sekreterare i bolagsstyrelsen, ständigt briggenaktivist och Vasaloppsåkare, och bredvid honom

Korhan Koman (16), skeppstimmerman och byggbas, numera ansvarig för fartygets bemanning, underhåll och säkerhet.

Längst ut på flanken **Tobias "Tobbe" Ed** (17), skeppstimmerman som nyligen tillsammans med Lena O och sonen Frans flyttat till trävilla i Gnesta. Och så längst fram, i filosoferande pose, briggens ständige fixare **Tryggve Martinsson** (9), då volontär – nuförtiden vår verkmästare.

Schysst gäng va? ■



BRIGGNOSTALGI

OKTOBER 2004

TEXT: KERSTIN OTTERSTÅL